

to store Strømninger af den offentlige Mening flyde sammen i een Strøm, vil det jo ikke være saa vanskeligt at fyldestgjøre deres Fordringer; men naar de derimod gaae imod hinanden og i modsatte Retninger, sees det let, at Opgaven bliver langt vanskeligere, at disse to Strømninger frembringe en Malstrøm, hvorved den, der kommer ind i den, udsættes for at kastes til alle Sider. Det er netop Kirke- og Underviisningsministeriets Stilling ved Behandlingen af denne Slags Sager. Der gaaer aabenbart to store forskjelligartede Strømninger igjennem den offentlige Mening med Hensyn til Behandlingen af disse Spørgsmaal. Den ene udtaler sig væsentligt igjennem de Geistliges Betænkninger, hvis Anskuelser vistnok deles af ikke saa Andre; den anden finder væsentlig sit Udtryk gjennem Forhandlingerne paa Rigsdagen, som under den usubkomne Tilstand, hvorunder vi befinde os, vistnok udtale Meget af, hvad der bevæger sig i Menighederne. Ligeoverfor disse to Strømninger staaer Ministeriet, og det maa da omhyggeligt og nøie overveie, hvorledes der bedst skal sthres, for at det rette Maal ikke skal forfeiles. Der er for begge disse Strømningers Vedkommende bevægende Kræfter tilstede, som ikke kunne sthydes tilside, og det er det omhyggeligste Hensyn til, hvad disse Kræfter kunne fordrø, og hvad Sagen selv, Sagens egen Natur maa lede til, der maa bestemme, hvad Beslutning man vil tage, naar saadanne Spørgsmaal foreligge. Jeg kan forfikkre den ærede Landstingsmand, at jeg ikke har undladt med den yderste Flid at prøve Alt, hvad der i saa Henseende er blevet sagt, Alt, hvad der er indkommet, forsaavidt det er blevet indsendt inden den sene Termin, som jeg havde sat for Betænkningernes Indgivelse; thi hvad der er kommet ind efter den Tid, har det været mig umuligt at tage i Betragtning. Det er altsaa disse to store Strømninger, der ofte, jeg havde nær sagt altid, gaae i modsatte Retninger — det er dem, der frembringe Vanskeligheden. Netop derfor deler jeg Ønsket om, at vi dog engang maatte kunne faae en Kirkeforsatning; thi jeg maa

ønske, at disse Strømninger maae komme i nærmere Berøring med hinanden, maae faae Leilighed til at bekæmpe hinanden og arbejde med hinanden. Jeg er overbevist om, at der ved vil fremkomme et godt Resultat. Men saaledes som Ministeriet under nærværende Forhold er stillet, maa man, naar man har overveiet en Sag fra alle Sider og taget sin Beslutning, ogsaa holde fast ved den. Jeg har med Hensyn til disse Forslag, efter atter og atter at have overveiet Alt, hvad der er sagt angaaende dem, ikke kunnet komme til den Overbeviisning, at de virkelig ere foretrukne. Jeg elsker dem ikke, de tilsale mig egentlig ikke videre; det vilde være urigtigt, om jeg vilde sige det, men jeg finder netop, at det, jeg dog maatte antage at være den herskende Anskuelse hos det store Fleertal af den lovgivende Forsamling, vel fortjente, at der blev taget et Hensyn dertil. I saa Henseende kan man ikke gaae hen og just tælle de enkelte Stemmer op. Jeg har havt den subkomne Overbeviisning, at naar der forelaae et saadant Forslag, som var vedtaget af det ene Thing og som Regjeringen ikke modsatte sig, og som allerede, da Forslaget gik videre, saaledes som det er oplyst af en æret Taler (Strøm), fik et saa bethydeligt Antal Stemmer, vilde det ikke her møde nogen Modstand. Jeg har derfor handlet, efter hvad jeg i den Henseende ansaae for det Retteste, og har taget alle de forskjellige Hensyn, som efter min Opfattelse maatte være at tage, og jeg har ikke kunnet Andet end slutte mig med Hensyn til Formen for disse Bestemmelser Sværskættelse til de saa godt som eenstemmige Udtalelser af Geiflligheden. Jeg har fundet, at jeg i den Henseende maatte slutte mig til dem, og netop derfor maa jeg betragte denne Sag som nu afgjort fra min Side og mene, at der fra min Side er taget alle de forskjellige Hensyn, som burde være tagne, og jeg vil ikke kunne forandre dette Standpunkt for mit Vedkommende ved nye Afstemninger i denne Sag.

F. Nielsen: Ved den høitærede Ministers Udtalelser finder jeg mig foranlediget til